

- program bezpečnostních schránek
- prodej a odkup investičního zlata a stříbra
- odborné finanční poradenství
- zprostředkování přístupu na světové burzy
- ekonomické a finanční poradenství
- investiční a finanční zpravodajství
- realizace úvěrů, hypoték
- životní pojištění

www.prosperrita-finance.com

Lašský dostavník

Ročník..... 4
Rok.....2014

Grada 4
zima

HOSPODA POD BOROVOU

Zveme Vás k příjemnému posezení v Hospodě Pod Borovou v Malenovicích. Pro následné zimní dny jsme pro Vás představili naši příjemnou terasu na ještě příjemnější vyhřívanou zasklenou zimní zahradu. Užijete si při své návštěvě u nás kromě dobrého jídla a pití také slunečních paprsků a nádherného výhledu. Komfortní sezení Vám zajistí pravá ovčí rouna a designové vyhřívače kterými je nyní terasa vybavena.

Zveme Vás také na bujarou Silvestrovskou oslavu v Hospodě Pod Borovou, kde Vás po celý večer bude provázet kapela „Proxima orchestra,“ italský zpěvák „Pippo Azzurro“ a k občerstvení Vám připravíme tématický zabijačkový raut. Snad se uvidíme i na některém z mnoha plesů, které se budou začátkem nového roku konat v našem prostorném sále.

Naše kuchyně pro Vás připravuje typicky české pokrmy z regionálních čerstvých surovin připravované v domácím duchu bez použití konvenience a polotovarů. Jistě jste již ochutnali naši svíčkovou omáčku s domácími knedlíky či konfitované kachní stehno na červeném zelí. Vždy u nás také najdete grilované speciality, jako jsou měkoučká vepřová kolena či dobře vypečená žebírka, nesmíme zapomenout na šťavnatou krkovičku a to vše podávané s teplým čerstvě rozpečeným česnekovým chlebem či domácím slaným kynutým pečivem.

Těšíme se na Vaši jistě brzkou návštěvu a uděláme vše, aby jste byli u nás spokojeni.

**Otevřeno denně
od 11 do 22 hod**

www.podborovou.cz
730623404

Lašský dostavník vyšel také díky sponzorskému daru paní Ing. Evy Richtrové.

www.beskydskalikerka.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h
sobota 14 – 23 h
neděle 14 – 22 h

Obsah

Titulní strana: Pazderna – kaple sv. Jana Nepomuckého, kresba Borise Zvady.....	1
Hospoda pod Borovou.....	2
Úvodník (Z.V. Krulikovský).....	3
Mamě (Ó. Lysohorky).....	4
Advent (O. Tlučková).....	5
Narodni uvjedoměni (J. Kuliha).....	6
Něbojacna tětka (F. Pituchová).....	7
Literáti vydali své almanachy(D. Zápalková).....	8
Anděl (T. Prokešová).....	9
Medicína (J. Konečná).....	10
Jedeme dál (D. Zápalková).....	11
Jabkobraní přilákalo spoustu občanů (D. Zápalková).....	12
Frýdecká knihovna hostila Lachy (M. Frýdecká).....	14
Den poezie ve Frýdlantě (D. Zápalková).....	16
V Beskydech (B. Vidura).....	17
Zimní (O. Szymanská).....	18
Pranostiky (Z.V. Krulikovský).....	19
Pozvánka na silvestrovský výplaz.....	20
Fotodokumentace.....	21
Lachy v Pověslí (J. Vochala).....	22
Čas Vánoční (D. Zápalková).....	24
Probud' se, Ježíšku! (R. Žvak).....	25
Pásli ovce valaši (Z.V. Krulikovský).....	26
Z receptáře lašského krále (Z.V. Krulikovský).....	27
Pěvci o Vánocích (B. Vidura).....	28
K roku 2015 (M. Oliva).....	29
Po šichtě (B. Vidura).....	30
Cycoky (F. Směja).....	31
Zabijačka (J. Konečná).....	32
Kresba J. Dryjáka.....	33
O masopustu (D. Zápalková).....	34
Soutěž o odznak.....	36
Kalendárium lašských akcí.....	37
Obsah.....	38

Úvodník

Vážení čtenáři,

čas letí jako voda v našich bystrých řekách, které od hor spěchají do moře. Už zima opět klepe na dveře, její kouzlo je v bílém šatu, závějích, ledu. Loňská téměř nebyla, ta co nás čeká, podle podzimních pranostik našich předků, které se letos docela naplňují, by o Vánocích měly být tuhé mrazy. Úroda hub říká, že bude až později, ale pořádná. Nás to však neodradí od zimních radovánek a toulek přírodou. Na sklonku roku bilancujeme, co se nám podařilo, co mohlo být jinak a už jsou tu nápady na kulturní akce a vlastivědné výšlapy pro rok příští. Výplazy na tajemné vrchy (inspirací byl Joža Vochala) jsme úspěšně všechny absolvovali, neodradila nás ani občasná nepřízeň počasí. V roce 2015 budeme vyrážet k pramenům řek a říček – inspirování Ondrou Lysohorským a jeho básní „Aj lašske řiky teču do mořa“. Dále můžete sbírat razítka a potvrzení do záznamníku Moravskoslezské Lašsko, vyšlápnout si na Silvestra na Monte Čupelo (Lašský Říp), na bály či na ukončení masopustu v Hodoňovicích.

V zimním dostavníku najdete opět zajímavé vlastivědné i jiné články, ohlasy a fotografie z uskutečněných akcí. Naši básníci a veršotepci se činí, zasílají nám nové básně, je opravdu z čeho vybírat. Vánoční vydání má své zvláštní kouzlo, které mu dodávají naše nejkrásnější svátky v roce. A protože po nich přijde Silvestr a masopustní veselí - i na legraci zbylo místo.

Opět upozorňuji, že na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek <http://www.lassko.eu>.

Z. V. Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědné sdružení Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci.

E-mail: lassky.dostavnik@gmail.com (nebo: lasskykral@centrum.cz)

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela Krulikovská

Mamě

Tak ležiš w truhle tu. Jak kěbyś sniła,
Tén pėrwši dłuhi sěn w žiwoće swojim.
Co był twój život? – Abyś uživila
nas dewět dzecek, śi po nocach śiła
a do kónzumu w Pětwołǳe nośiła
a w horkych polach w poće mozoliła.

Od tebe smy słyšeli mało słów.
U nas śe éném spěwy rozléhały,
ty smutne ślonske spěwy śe zbjeřały
-nóm Łyso hora čněła w krów -
do mojěj dzeckej duše śe wpijały
a w mojěj kėrwi nowe spěwy hrały.

Ty ležiš w truhle. Jo začinóm spjěwać
tam, kaj śi ty skónčiła swoje spěwy.
Po twojich cestach wyšelch pěsně zbjeřać
do fabryk, hór, na Ostrawice břehy,
na pola chodžim w žniwa snopy zdwihać.
Wśaj słyšim mamu, swoju mamu spjěwać.

Óndra Łysohorský

Letos si 19.12. připomínáme 25. výročí úmrtí velkého
lašského básníka, frýdeckého rodáka, PhDr. Ervína Goje,
známého pod pseudonymem Óndra Łysohorský.

Kalendárium lašských akcí zima 2014/15

31. prosince (středa): Silvestrovský výplaz na „Lašský Říp“ (Metylovská hůrka zv. Čupek) sraz na vrcholu v 11, 45. Novoroční projev lašského krále ve 12, 00.

11. ledna (neděle): Tříkrálový vlastivědný výšlap z Místku údolím Hranečnicku k pramenům Olešné (nad Lhotkou), pak do Metylovic (Cesta do Betléma od 17 hodin)

18.ledna (neděle): Dětský karneval v Hodoňovicích U Čendy

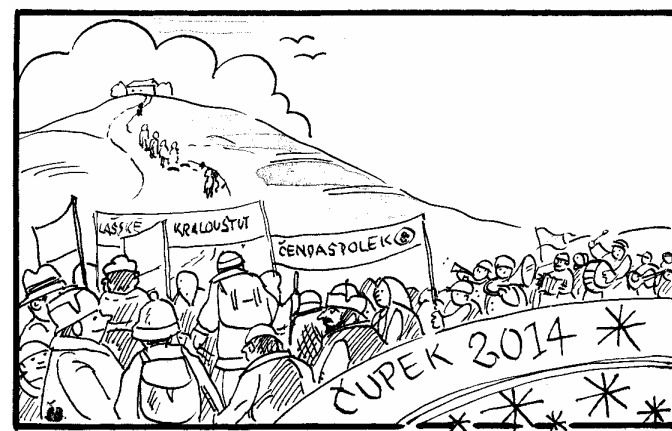
1. února (neděle): Vlastivědný výšlap k pramenům Baštice – ze Skalice, přes Krásnou, zpět do Janovic (Ondráš) „Na Hromnice Janovice“...

14. února (sobota): Masopust v Hodoňovicích – od 13 hodin průvod k hostinci U Čendy, kde Proběhne tradiční „Chování basy“

22. února (neděle): Lašská polární expedice na Andreas Hill (Ondřejník) start u hotelu Prosper v Čeladné (sídlo Markrabství lašského)

28. února (sobota): Markrabskolašský bál v Hotelu Prosper

8. března (neděle): Předjařní vlastivědný výšlap k pramenům Ondřejnice (z Kozlovic)

Soutěž o získání odznaku "Království lašské"

Kulturně-vlastivědné sdružení "Království lašské" vyhlásilo soutěž o získání turistického odznaku. Úkolem soutěžících je nejpozději **do 31. srpna 2015** navštívit 28 vybraných míst našeho regionu a získat potvrzení - razítko, vstupenku, nebo opsat potřebný údaj. Záznamníky jsou k dostání (v ceně 30 Kč) v informačních centrech ve Frýdku-Místku, ve Frýdlantě n. O., v Ostravici, v Brušperku, v Kopřivnici, ve Štramберку, na Slezskoostravském hradě, v Muzeu Novojičína (zámek v Novém Jičíně), Muzeu Sigmunda Freuda v Příboře, v zámku v Klimkovicích, v Kuníně, v Hodslavicích (Rodný domek F. Palackého), v Metylovicích (Muzeum Kožané město) a také u našich sponzorů - v restauraci Lašská jizba v Sedlístích, v prodejně Beskydské likérky ve Starém Městě u Frýdku, v hospůdce U bobra v Raškovicích, v hostinci Ondráš v Janovicích, v hospodě Pod Borovou v Malenovicích, v hostinci U Čendy a v Lašském ZOO v Hodoňovicích, v recepci hotelu Prosper v Čeladné, v Hospůdce Kohutka ve Vyšních Lhotách, v restauraci hotelu Lašská Chalupa v Kunčicích p. O. aj.

Po splnění podmínek doručíte záznamník (osobně nebo poštou) na adresu: Království lašské o. s., Skalice 6, 738 01 Frýdek-Místek (tel.: 724 140 705) a obdržíte pak zmíněný odznak zdarma. Prvních 50 účastníků bude odměněno zvláštní premií - suvenýrem od sponzorů. V ceně záznamníku je i poštovné.

Advent

Sem už staro robka, boli řbet i hnaty,
spominom, za děcka, šli sme na roraty,
skokali a předhoňali našu babičku,
kjero něsla paček s rozžatu svičku.
V kostele přilipla ju na lavici,
hledala písničku v knižce modlici,
kjeru v adventni čas lude spivali,
ač my ve škole už navcičovali
koledy, z papíruv hvězdy sklodali
a na futrach čarky umazovali.
A jak ty poslední za sve tež vzaly,
tak vánoční svotky už započaly.
Na Štědřý diň byl post, ež večer haldamaš,
darksy sme něměli, ty nosil Mikološ,
na jitřni sme pěli jako anděle,
ve sněhu zkušali robiť jich směle.
Na Novy rok gipko z lužka sme vstali,
rodině, sušedum vinše rozdali,
přali ščesti, zdravi, v polach urodu,
doma, v celym světě mir a pohodu,
synci na Tře krale se nastrojili,
K-M-B na dveřích krejdu kreslili...
Tak to byvovalo a jak je to něska?
„veselé vánoce“ pipně esemeska.

Olga Tlučková

Narodni uvjedoměni

Jak se to včil melě na te Ukrajině, tak sěm se zamyšľal, esli su aji hranice našeho kral'ovstva jasne a esli něchcu naše pohranični uzemja tež utěť z ľašske domoviny. Bo ty val'ašske mapy su všelijake a jejich hranice tež. Sěm rad, že se naš pan kral' tak dobře stara o ľašske uvjedomeni aji v takych dědinach, jak Hodsl'avice či Bordovice. Enom ešče co se tyka teho Paľackeho by se to mělo vyjasniť. To jeho meno se mi zda podezřele. Esli se on němenoval předtym Paľašsky. Ale zase se mi něľubi to "pa", bo to by značilo, že je něpravy ľašsky. Tak rači do teho něrypat' a něchat' mu meno Paľacky – otěc naroda (a přidat' ľašskeho).

Ešče jednu skušku sěm зробil. Pytal sěm se jedneho synka z Mniši. Pravim mu: "A vy v tym Mniši, co stě - Ľaši alěbo Val'aši? Bo Hukval'dy su ľašske a v Kopřivnici to každý bere inač." A on: "Či ja vim? Ja se zěptam doma babky." A za jakyši čas mi pravi vyšmjaty: "Babina řekla, že zme Ľaši." Tak su Ľaši. Ešče že něsu mniši, bo by jedna dobra ľaška dědina mohla vymřět'.

Jarek Kuliha

Lašský král šíří osvětu v Praze

Masopustní průvod končívá pochováním basy a večer po obchůzce probíhá v místní hospodě veselice. Přesně o půlnoci z úterka na Popelční středu, kdy ponocný zatroubí na roh, končí čas masopustního veselí a nastává období půstu, které trvá dlouhých 40 dnů. Věřící se během něj připravují na největší křesťanský svátek -Velikonoce. Život se vrací do klidných kolejí a na tanec, pití a hodování mohou lidé jen vzpomínat.

A ještě je tu masopustní říkanka, která rovněž vypovídá o rozverném masopustním veselí:

Masopust držíme,
nic se nevadíme
pospolu.
Proč bychom se hádali,
když jsme se tak shledali
poznovu!
V dobrém jsme se sešli,
rádi jsme se našli
pospolu.
Dříve, než se rozejdeme,
ještě sobě přijijeme
poznovu.

Dajana Zápalková

O Masopustu.

Masopust – i když není církevní svátek, byl ale zařazen do církevního kalendáře, takže jeho termín se určuje podle Velikonoc. Odehrává se před Popeleční středou, která zahajuje předvelikonoční postní období. A protože Velikonoce jsou pohyblivým svátkem, může být masopustní neděle různá.

Třebaže se pod názvem masopust skrývá celé období od Tří králů až do začátku postní doby, kdy nastává jeho vyvrcholení, jímž toto období končí, je ve třech dnech před prvním postním dnem zvaným Popeleční (též škaredá středa). Při pomyšlení, že již zakrátko nastane dlouhý předvelikonoční půst, si každý dopřál do sytosti bujarého veselí, zpěvu, tance a pochopitelně i jídla a pití. Ne nadarmo se v tento čas odehrávalo nejvíce zabíjaček. Ostatně mrazivé počasí pro ně bylo ideální a řezníci měli proto v tento čas nejvíce napilno.

Masopustní neděle - 49 dní před Božím hodem velikonočním.

Masopustní úterý - 47 dní před Božím hodem velikonočním

Už dříve se masopust držel hlavně po tyto tři dny: tučný čtvrtek, taneční neděle a maškarní úterý. Jeho oslava v současnosti představuje povětšinou jen konání plesů, karnevalů a tanečních zábav, pečení koblih a jiných pamlsků, místně někdy i konání maškarního průvodu. Masopustní masky bývaly a dodnes jsou velmi rozmanité. Existuje několik druhů tradičních masek, které se dodnes objevují pravidelně. Už dříve se masopust držel hlavně po tyto tři dny: tučný čtvrtek, taneční neděle a maškarní úterý. Jeho oslava v současnosti představuje povětšinou jen konání plesů, karnevalů a tanečních zábav, pečení koblih a jiných pamlsků, místně někdy i konání maškarního průvodu. Masopustní masky bývaly a dodnes jsou velmi rozmanité. Existuje několik druhů tradičních masek, které se dodnes objevují pravidelně.

Něbojacna tětka

V novinach pisaju,
zme v popředni řadě,
jak se v našem kraji
morduje a krade.
Tětuško, slyšitě?
Stě v chalupě sami,
jak se ubranitě,
baj před zlodějami?
Dyby enem přišli,
pěkně jich přivicu,
na, něch mi ukradu
rokuv polovicu.
Dyť už jich mam vela,
s chuti bych ich dala,
byla bych gryfnější,
mladši vypadala.
Dyby mi ukradli
revma, co mě trapi,
řekla bych zlodějum,
že su dobři chlapi.

Františka Pituchová - Hlupoty

Literáti vydali své almanachy za rok 2014

Blíží se konec roku, všude se hodnotí, abychom si vytvořili obrázek, co dobrého nám přinesl, či co nám vzal. Literární klub Petra Bezruče si takové hodnocení dělá každým rokem. Na listopadové schůzce, která proběhla ve frýdlantské restauraci Park, si členové rozdali své almanachy, které jsou jakousi vizitkou jejich práce. Je to vlastně dvacet jedna brožur o čtyřstech osmdesáti čtyřech stranách. Je to málo nebo moc? Těžko soudit.

„Jsme rádi, že se členové klubu snaží psát, být stále lepší a lepší. Některým se třeba psaní nedaří tak, jak by chtěli, ale vše se člověk musí učit. Chce to trpělivost a hlavně se nenechat odradit,“ řekl čestný předseda literátů Miloslav Oliva.

A co je v almanasích psáno? Verše i próza. Jaká témata? Básně o lásce, z běžného života, se zamyšlením se nad obyčejnými věcmi, těšínský dialekt ve verších. V próze pak najde zápisky z cest po Austrálii, střípky z Indie, ale i příběhy z pracovního života psané nářečím; o životě obyčejného člověka i nevšední historky, detektivní příběh.

Literární klub ještě během roku vydal dvě čísla interního časopisu Zrcadlení, který je tvořen z příspěvků členů klubu. Dále pak sborník k mezinárodnímu setkání literátů při akci Beskydská lavečka, k listopadovému Dni poezie vyšel almanach Den poezie 2013, 2014 v Pobeskydí. A ještě jeden dárek si literáti nadělí na prosincové vánoční schůzce – Beskydský nástěnný kalendář s kresbami Bedřicha Šimoňáka doplněný verši členy klubu vždy pro příslušný měsíc.

Zdá se, že se literátům rok 2014 vydařil, že se mohou pochválit, to ano, ale nelze usnout na vavřínech. Musí jít dál ve své tvorbě, vejít do povědomí občanů Pobeskydí jako spolek živý, který se snaží tvořit ne do „šuplíku“, ale pro své přátele, pro veřejnost, pro své potěšení. Snad se jim to i díky štedrým sponzorům podaří. Vždyť vydávání knih, brožur, pořádání setkání lidí se stejným zaměřením na literaturu, jsou jistě finančně nákladnou záležitostí.

Tak hodně síly a tvůrčího elánu do příštího roku, vážení literáti!

Dajana Zápalková

kresba Jaroslav Dryják

Zabijačka

U nás doma na statku
dařilo se selátku
a tak v krátkém čase,
ze selátka bylo prase.
Dobře žralo, dobře spalo,
rostlo jako z vody
a my doma těšili se
na vepřové hody.
Řezník už si brousí nože,
pistoli má nabitou,
čuník piští
„panebože, bude ze mne jelito“!
Pak u chlívka časně zrána
ozvala se velká rána.
Malý Pepík naříká
„zabili mi čuníka“.
Do troků ho položili,
horkou vodou opařili,
prdeláčku navařili.
Jelit i jitrnic těch bylo dost,
vítán byl u nás každý host.

Jaroslava Konečná – Jak voní vzpomínky

Anděl

Navštívil mne anděl,
měl polámaná křídla,
a proto umřít chtěl.
Ne! Andělé přece neumírají,
velikého ducha a sílu v sobě mají.
S bolestí budou létat,
štěstí a lásku pro Tebe hledat.
Važ si svého anděla,
pro Tvé dobro nemožné udělá,
i bez křídel Tě bude objímat
a tvé srdce zahřívát.

Tat'ána Prokešová – Obrázky života

28. září 2014 zemřel Mistr Lubomír Havlák, sólista opery Národního divadla v Praze, čestný člen Království lašského.
foto: L. Havlák s lašským králem 19.11.2012

Medicína

To když gazdu v zádech bolí,
na co robko čekáš?
Přetáhni ho metlou nebo holí,
i když naříká a heká.
Doktoři jsou drazí páni,
tak jaképak naříkání.
Neduhy ty musí ven!

Nepomohla slivovice?
Tak ho vezmi čaganem!

Jaroslava Konečná – Jak voní vzpomínky

Kresba Jaroslav Dryják

Cycoky

- 1) Gdo rod hospodaři, temu profit kyně, i ta moja stara rada chovo švině.
Ref.: Oduajajne, kobzole su fajne, oduajajne, kobzole su fajni!
- 2) Roz zme vom tež mjali pěruške ostude, nic vom to něžhralo, furt to bylo chude.
- 3) Stara mi povjado: „Zabij ho břidoka, zajdeš do Ostravy, kupiš tam cycoka!“
- 4) Tři sto kurun v kapse a ešte porvuzek, z pod kolně sem vyt'ung dvukolovy vuzek.
- 5) „Ni abys tam zustol, tak jak loni v žimě, navaleny kajsik ležeť ve vrbíně!“
- 6) Po Ostravě jedym z dvukolovym vuzkem, cestum se tom potkom z kamaradem Juzkem.
- 7) „Kaj jeděš s tym vuzkem, och ty lopotico, po Ostravě jezdiť, ty stara opi-co!“
- 8) „Nale, jo ti jedu až ku Karolině, stara mě poslala na trh kupit' švině.“
- 9) „Najprv se stavimy do stare Šalerky, ma tam fajne pivo a gryfne kelnerky!“
- 10) Tuž zme se vom šedli v kutě na divaně, ku takove tlustej, vyblýštěnej Haně.
- 11) Hned mi vtiskla pusu a potem se pilo, že mi z tři sta korun grejcara nězbylo.
- 12) Jak tak popijome v te hromske putyce, napit' se mi dali stare Šaratice.
- 13) A ta Šaratice, och ty muj Jezusku, potentovaneho vez mje dom na vuzku.
- 14) Pod okny volo na moju Terezu: „Pod'tě, tetka, honem, cycoka vom vezu!“
- 15) Moja stara leti, volo na Maryju, porve oj od vuzka: „Jo ho včil zabiju!“
- 16) „Jo to dycky pravim, že je z tebe šviňa, za to, ty chachare, pujdeš spať do chlivy!“
- 17) Do chlivky mě vtiskla ta Tereza moja, pyskem sem tam kipnul do kupečky hnoja.
- 18) Pyštisko od hnoja, v korytě pazury, celu noc mi lizly po palici št'ury.
- 19) „Jo sem to věděla, že ty zje šviňokem, umyj se pyštisko hevaj tym ryžokem!“
- 20) Od tej doby něchce stara vjac cycoky, a jo nic něrobím, bo mom svoje roky...

Fran Směja

Po šichtě

„U Pírka“ v rohu po šichtě
se skvěla jako drahokam
ta černá perla z Přívozu
bylo to zjevení a nebo klam.

Nad tím zjevem
co doprovázen zpěvem
osleply nejedny oči.

Nemusela lákat jako „Sirény“
kolorit neměnný na konci měsíce
bylo jich tisíce co prozřeli z hlubin
a vešli v zapomnění.

„U Pírka“ v rohu
tak rovnala se Bohu
ta černá perla z Přívozu.

Bohumír Vidura

Jedeme dál...

Cos nám dal
roku končící
- kouzlo jara rašícího
i léta žhavého
barevnost podzimu
zrcadla ledu zimního
co odráží paletu
spících stromů
i schoulených obydlí
mezi kopci
A co přinášíš
roku nový
- naději lásku dobrotu
ochotu lidí
dál táhnout káru života
tím šťastným směrem
Který to je
- je v každém z nás
Hledejme tu správnou cestu

Dajána Zápalková

Jabkobraní přilákalo spoustu občanů

I letos se hodoňovický Čendaspolek s místním fojtem rozhodli uspořádat pro širokou veřejnost pečení dobrot, tentokrát s jablíčky. Akce se nazývala „Jabkobraní“. A ke spolupráci si přizvali i bašské včelaře a zahrádkáře. Jistě to bylo jen k dobru věci, protože zahrádkáři vystavili své výpěstky ze zahrádek, včelaři zase doplnili výstavu o živé včelky, klát a informačními banery ze života včel. Šikovná děvčata se postarala o zábavu dětí – malováním podzimní přírody, vyráběním ozdob ze sušeného ovoce či koláží ze suchých listů. Takže rodičům, ale i prarodičům, kteří do hodoňovického hostince U Čendy přinášeli své napečené dobroty, nic nebránilo v tom, aby se pobavili s přáteli při teplé medovině, kalvadosu či výtečné kávě. A kdo zrovna neholduje sladkému, byly zde nabízeny k degustaci i zakoupení uzenářské výrobky nově otevřeného řeznictví U bobra v Raškovicích. Mnozí neodolali, aby svým ratolestem nezakoupili voňavé perníčky místní perníkářky Vlad'ky Bobkové či si sami udělali radost pečlivě navázanými výrobky z pedigu Libuše Kaňkové. K příjemné atmosféře v sále jistě přispěl svoji hudební produkcí Zdeněk Hlubek.

Koláče kynuté, třené, řezy, dorty, štrůdly, ale i jablka v županu, byly zapsány pod čísla, aby nedošlo k případnému ovlivňování poroty, takže již nebránilo, aby se začalo soutěžit. A sice se hodnotil v prvním kole vzhled vhozením skleněné kuličky k příslušnému moučníku a ve druhém kole se pak hodnotila chuť stejným způsobem. Vítězové pak byli vyhlášeni v každé kategorii a k tomu ještě absolutní vítěz.

Výsledky Jabkobraní:

Kategorie vzhled:

1. rodina Smelíková, upekli Ježčí dort
(ten prakticky neměl konkurenta)
2. holky Holkové s Holčičími řezy
3. Řezníčková D. – růžičky – zajímavý tvar moučníku

K roku 2015

Ten starý pán byl rád
že odchází
ani se neohlédl
ani nezamával
Tížila ho snad válka před sto lety?
Bylo mi ho líto
Přece bylo jaro léto
život sám
Jen si zmuchlaným listem
zachrastěl
Smutně
Pro čí smutek asi
a ještě klopýtl
Tohle
chtěl říct
Ale to bylo zbytečné
jako vše
co bylo roku 2014
Nebo snad ne?
Tíhl a půlnoc
Svět se otevřel
jako puklá skořápka plic
Vše se hnulo
říkalo – já
já 2015
a bylo slibů plno
a úsměvů
a šedé stíny
nikdo nezahlédl
Žij roku 2015
žij pro nás

Miloslav Oliva

Pěvci o Vánocích

Zazpívali písně osamělí pěvci
zapomenutí v kostele
už hodně starém
a s nachýlenou věží
místy střechou do něj sněží
to když jsou bílé Vánoce.

Tam každý rok
přichází stará paní
a nepřestane do skonání
v tom tichu šeptat modlitbu
za syny i dcery
už nevzpomínám že rok který
jsem jejich rukou viděl růženec
tak různých dějů spletenec
mezitím čas už odvál-
zazpívali osamělí pěvci o Vánocích.

Bohumír Vidura

Lašský král s družinou v kapli na Radhošti 28. 10. 2014

Kategorie chut':

1. Čalovi, výtečný řez Jablko s krustou
2. Páchovi, Bojiště s překvapením
(tím byly brusinky, tvaroh, jablíčka)
3. Prachařová K. – Francouzský jablečný dort – chutnal skvěle

Absolutními vítězi se stali Čalovi – matka se synem, kteří nevynechali žádný ročník pečení v Hodoňovicích.

„Za to vám patří obrovský dík, že se pravidelně účastníte našich netradičních soutěží v pečení. Věřím, že vám tento koníček vydrží a i příští rok k nám zavítáte s nějakým netradičním výrobkem,“ poděkovala vítězům moderátorka akce Dajana Zápalková.

Ceny pro vítěze věnovala společnost Miko, ale i místní perníkářka, patří jim velký dík.

Opět se v Hodoňovicích v hostinci U Čendy bavily celé rodiny, pořadatelé děkují všem, kdo přišli, chtěli si zasoutěžit, pobavit se. Teď už nastanou dlouhé zimní večery, čas adventní, který bychom měli věnovat svým blízkým, přátelskému setkávání, rozjímání. Přejme si, ať se nám tato pohoda daří vytvářet.

Dajana Zápalková

Frýdecká knihovna hostila Lachy

Čeština, ale hlavně lašské nářečí se neslo frýdeckou knihovnou. V páteční večer 21. listopadu přišli do knihovny ve Frýdku v Jiráskově ulici příznivci na pořad zvaný „Kabinet lašských básní a písní“. Akci spolu s knihovnou pořádala družina lašského krále Zdeni Viluše I.

Hned na začátku Radana Šatánková ozřejmila, že program bude veselejšího rázu a navíc spadá pod celorepublikový festival Den poezie. Ten se letos koná během listopadu celkem v 66 městech naší republiky a trvá už šestnáct let. „Touto naší akcí se za Frýdek-Místek k festivalu Den poezie připojujeme i my,“ dodala Šatánková.

A pak představila vzácného hosta – známou básnířku a rodačku z Bruzovic – paní Olgu Tlučkovou, jejíž básně četla „po našimu“. Olga Tlučková je členkou Literárního klubu Petra Bezruče, Matice slezské a aktivně se po celé roky zaslouhovala o to, aby povědomí o Lašsku rostlo. Z jejích básní zazněly ty humorné a vzpomínkové a došlo i na přidavek...

Druhou básnířku a lidovou vypravjačku - Františku Pituchovou - v básních i písních připomněli Jana Krulíkovská s Milanem Zbořilem a lašským králem Z. V. Krulíkovským. I když už Františka Pituchová bohužel není mezi námi, její postřehy o životě ze sbírky Hlupoty měly velký ohlas. Jen posuďte, jaké aktuální texty byly k slyšení – Stěklina, Jak ušporovat' z duchodu, Strykovy trampoty, Skleroza, Velke štěstí. Třetí autorkou večera byla R. Šatánková, básnířka a publicistka, která přednesla ze své tvorby ty básně, které věnovala Frýdku-Místku a Ostřavě.

Jako čtvrtý uvedený básník, který svým dílem oslovil a oslavil náš region, byl Fran Směja. Lašský král vylíčil – stejně jako u Františky Pituchové - jeho životaběh. A pak se ve složení Jana Krulíkovská, Milan Zbořil a lašský král tituly zhostili jeho nejznámějších textů, ale vlastně scének. Jen posuďte – ze Smějovy sbírky Pletky si vybrali Volby, Sluby, Něščešti.

Díla lašských autorů přilákala také spokojené publikum – mohlo si zazpívat s kytarou Milana Zbořila „po našimu“ známé písně, kterými byly verše prostřídány. Akce byla určena pro širokou veřejnost, čili i těm, kteří se s lašským nářečím chtěli teprve seznámit, anebo si je připomenout.

Z receptáře lašského krále

Zima už se hlasi o slovo, vanoce su coby dup, po vanocach masopust a po nim pust a přidej zasej jaro... Tuž sem vyhrabal v ručně psaným receptáru cosik fajneho. Štědračku už vařim roky, pytlackeho kapra se chystam zrobit' z druhé pulky kapra, třebas až po Novym roku. A pečena krkovička? Ta se hodi gdykolvyjek. Tuž ať se Vam to podaří.

Lašska štědračka

10 deka pohanky, vrchovata lyžka masla, hrst' sušených hub, 1 středně velka mrkva, 1 menší petruška (petruzele), 1 lyžka hladke muky, menší cibula, 1 liter vody, sul, maryjanka, vajco.

Na masle osmažíme (do zlatova) na drobno nakratu cibulu, přidame hladku muku a zrobime světlu zasmažku. Přidame vodu (pořadně rozmíchat!), předem namočené huby aji s vodu, nakratu mrkvu a petrušku, sul a vařime 15 minut. Potem přidame opranu pohanku a eště 10 minutek povařime. Pohanka ma zustať cela, něma z ni byť šlichta. Nakonec vmišame vajco a dochutime maryjanku.

Pytlacka kapři fajnotka

6 porci kapra, sul, citron, olej, křen, polivkova lyžka koření „divočina“ (mlety bobkový list, pepř, nove koření, jalovec, kmin), uzený špek, křen.

Kapra posolime, pokapem citronem, potřeme olejem, kořením a nechame v zimnym kutě 2 hodiny odležet'. Do brutfaně (pekač) dame trochu opeť platky špeka, položíme porce kapra, prudko opečem po obuch stranách a v trubě pomaly dopečem. Na talířu přidame křen, či křenovu hořčicu a vařene kobzole, či kobzology salat bez majonezy.

Pečena masopustni krkovička

Kilo krkovičky (z prasaťa), kusek celera, petrušky a mrkve, ml. zazvor, sul, menší cibula, kmin, sadlo.

Z celera, petrušky a mrkve zrobime klínky, kere obalime v zazvoru a protahnem jimi maso (jak byzme špikovali). Na sadle posolene maso osmahnem po všeckách stranách, podlijem, pokminujem a pečem v trubě. Po pul hodině posypem nakratu cibulu, zakryjem a další pul hodinu pečem zakryte. Potem odkryjem a dopečem. Fajně šmakuje s vařenými kobzoly, kere zme poleli vypečenu šťavu.

Pasli ovce valaši

Po lašsky ze Lhotky p. O.

1. Pasli ovce valaši při betlemskym salaši.
Hajdom, hajdom, tydlidom, hajdom, hajdom, tydlidom.
2. Anděl se jim ukazal, do Betlema jit' kazal.
Hajdom...
3. Aj tam běžtě, pospěště, Ježiška tam najdětě.
Hajdom...
4. Un tam leži v jesličkach ovinuty v plenčičkach.
Hajdom...
5. Maria ho koliba, svaty Jozef mu zpiva.
Hajdom...
6. Maria se starala, hdě by plenek nabrala.
Hajdom...
7. Utrhnula z ruže květ, ovinula cely svět.
Hajdom...

Koleda se zpívala jak na Valašsku, tak na Lašsku, na Moravě i v Čechách. Nápěv je lidový, vánoční text je zřejmě původně český, spisovný, dle rýmu ...valaši, ... salaši. Na Moravě i ve Slezsku se řekne „v salašu“.

(Z.V. Krulikovský)

Ti, kteří v hojném počtu do krásných prostor knihovny přišli, se s lašským nářečím seznamovat nemuseli. Odnesli si lašskou hymnu, která se zpívá při každém setkání Lachů a Lašek...

Marie Frýdecká

Paní Olga Tlučková uprostřed účinkujících

Den poezie i ve Frýdlantě n./O.

Na schůzce Literárního klubu Petra Bezruče oslavili Den poezie v pátek 14.11.2014, a to básněmi svých členů, které byly jimi předneseny z právě vydaného almanachu Den poezie 2013, 2014 v Pobeskydí. Dvanáct literátů představilo téma „Řezané poezie“ ve dvaceti dvou básních a devíti aforizmech. Každý „řezané“ téma pojal po svém, originálně, sešla se zde směsice veršů, jež jistě oslovila mnohé z přítomných.

Setkání bylo doplněno informacemi o Bohumilu Hrabalovi i Jiřím Kolářovi, literáti měli radost i ze zaslaných propagačních materiálů od společnosti Den Poezie. Děkujeme organizátorům za pořádání této jistě smysluplné celostátní akce. Už nyní se těšíme na téma pro příští rok.

Dajana Zápalková, předsedkyně LKPB

Literáti předčítají svým kolegům

Probud' se, Ježíšku!

Ježíšku, Ježíšku, probud' se maličky,
děti už čekají na tvoje balíčky.
Na tvoje balíčky s dárky a dárečky,
lože jim ustlaly pod svými stromečky.
Čeká jich na stovky, možná i tisíce,
kdy-že už dorazíš do jejich ulice.
Na stromcích Vánočních svíčky již blikají,
na cinkot zvonečku tam všichni čekají.
Čekají tam všichni caparti okatí,
na dárky těší se chudí i bohatí.
Zvláště děti chudobné obavu netají,
zda-li jim nadělíš to, oč si napsali.
Maminka s tatínkem, i děda s babičkou,
krátí jim čekání vánoční písničkou.
Vánoční koledy letí až do dáli,
kde místo dárečků bomby jim padají.
Zvonek tam necinká, zbraně tam hovoří,
nemají stromečky, svíčky tam nehoří.
Nemůžeš, Ježíšku, zařídit potají,
ať jim tam místo bomb tvé dárky padají?

Kdyby se, Ježíšku, zázrak ten podařil,
všem dětem na světě oči by rozzářil.
Planetou zněly by veselé písničky,
pak by i koledy zpíval svět celičký!

Radek Žvak

Čas vánoční

Sněhové pápěří
přikrývá krajinu
mráz zamyká potůček bublavý
jindy tak dravý
jen stopy zvěře dávají tušit život
v zimním tichu
Útulnost lidských obydlí
provoní vanilka
štěstí zavěšené jmelí nese
teplo jas adventní svíce
Nastává čas vánoční
tak tajemný
tolik očekávaný
Sviť hvězdo betlémská

Dajána Zápalková

kresba Bedřich šimoňák

V Beskydech

V řečišti z kamenů
i průzračných tůní
desítky zrcadel
a ostrých vůní
stříbření průzoru
k modrému obzoru
z hlubokých strží.

Že saháš do výše
chceš dotknout se hor
co týčí se z dolin
a jsou jako vzdor
když někdo chtěl by
ohnout ti záda
vzbouřit se tomu
je jediná rada.

V Beskydských dolínách
kopcích a stráních
procitáš tak jako
v svítáních ranních.

Bohumír Vidura

Zimní

Bílý pohled, neslyšný krok,
bezdechým dechem protkány
v tichu, v světýlkách oken.
Zamlklostí dveře zapadly.
Jen špice spících stromů
rezonují v dotecích
bělostných tónů...

Olga Szymanská - Rytiny

Zima na Švarné Hance - kresba Boris Zvada

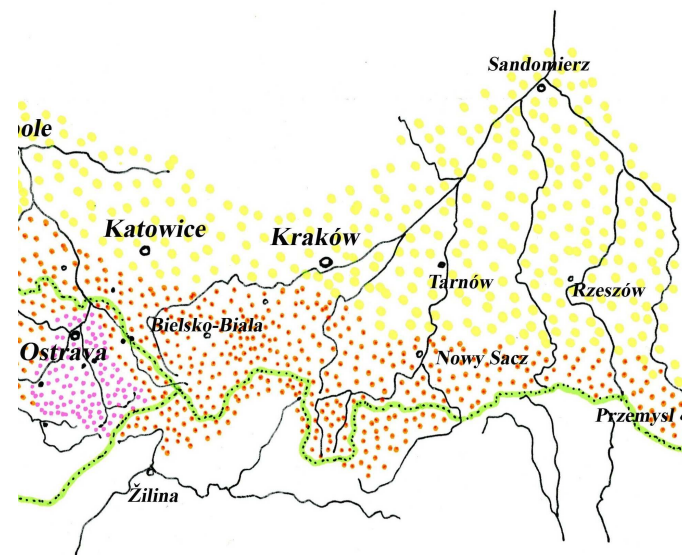
banan etnograficznych.“ Také v „Ludu“ uveřejnil vědecké pojednání: přednesl a napsal referát „O dzisiejszej nazwa Lach i jej znaczeniu dla „Zarys pierwotnej regilii Lachow na tle podań ludowych.“

Z těchto a dalších pojednání vyplývá, že v širším jižním Povisli bylo lze zachytiti dosti svědectví o lašské tradici, ovšem v nestejných stupních vývojových. Většina polských národopisců se propracovala k správnému poznání, že „Lech to forma literacka a Lach dyalektyczna“ a že pojem Polák a Lach jsou dva různé pojmy od sebe odlišné.

Lašské tradice byly také zachyceny v některých dílech polských spisovatelů. Cituji Kazimira Przerwy-Tetmajera z jeho knihy „Tatranští hrdinové“ (vyšlo v českém překladu) v následující stati: „A jaká to tam Polska? A kde? A ke Krakovu - to není Polska - to Lachy jen! V jiné své knize píše: „...Laši jsou úplně jiný národ...“

Polský spisovatel Mickiewicz ve své knize Pan Tadeusz pěkně vyjadřuje žijící lašské povědomí na Krakovsku, které zde cituji: „Oj, wy Lachy, ojczyzna!“ „My tutaj Lasi, Polacy tam obok Gniezdnia“.

Joža Vochala – Lachy

Lachy v Pověslí

Tak jako v Poodří, udrželo se lašské povědomí v Pověslí a to v území někdejšího Krakovska a Sandoměrska. Polští národopisci zjistili, že tu starší lidé znali pojem Lach. Místy tu bylo lašské povědomí silněji vyvinuto, místy sláblo a zanikalo, takže je nutno zjišťovat je z nepřímých svědectví.

Lašská tradice však nikde nepřekročila hranic země Krakovské a Sandoměrské a mimo zemi Podlachy není vůbec zjištělná ve vlastních zemích polských, tzv. Velkopolsku.

Jen literární podání nečiní rozdílu mezi názvem Lach a Polák, zatímco lidová tradice oba tyto názvy přísně a jasně od sebe odlišuje; jest pojem Lach v lidovém podání jiný a Polák zase jiný, bez zřetele k tomu, že se Laši krakovští a sandoměrští hlásí za Poláky, jako u nás Moravané a Slezané se hlásí za Čechy, ač jsou od vlastních Čechů v Čechách odlišného původu kmenového.

Podobný poměr jaký je u nás mezi Čechy, Moravany a Slezany, kteří přes různý zemský a kmenový původ jsou Čechy, je i u Poláků, jejichž část je lašského původu na rozdíl od Velkopolanů, kde lašské povědomí není a nebylo. Literární podání však na všechny Poláky přenáší název Lach, které lidová tradice vůbec nezná. To je třeba velmi dobře si uvědomit, abychom pochopili zákonitosti lašského názvosloví.

Pohybujeme-li se na půdě národopisné skutečnosti, je nutno vědět, že název Lach v lidové tradici znala jen část obyvatelstva jižního Polska a to na krakovském a sandoměřském Pověslí. A k těmto lašským zemím náleží ještě Podlachy čili Podlaší, to znamená země pod Lachy nebo Dolní Lachy. Je to země na řece Bugu a Cetiny, obývaná ode dávna lidem lašského původu a povědomí, částečně také Bělorusy a Rusíny čili Ukrajinci. Ve starých pramenech (r. 1500) je uvedeno, že tu bydleli „Lachi i Rusi“, „Lachowie na swojej svjatosti“, že tu byla strana „ladskaja i ruskaja“ i lidé „ladskii i ruskii“, to je Laši a Rusi.

V tomto stručném pojednání poznamenáváme, že otázkou lašské tradice v krakovském a sandoměřském Pověslí se mimo jiné zabýval hojně národopisný časopis „Lud“, orgán Polskiego towarzystwa etnograficznego ve Lvově od r. 1895.

Nejvíce se otázkou Lachů na Krakovsku zaměstnával polský profesor Ludwik Mlynek, který na sjezdu polských historiků v Krakově r. 1889

Pranostiky na zimu

Svata Lucie noci upije, nale dňa nepřýda.

Zima žere chachara.

Vanoce světle, stodoly t'mave.

Bile vanoce, zelene velikonoce.

Na Štěpana každý hraje pana.

**Na mlad'atka mlha od Lyse – budě malo kobzoli,
mlha dyž je na dolinach, kobzoli budě dost'.**

Na Novy rok o slepiči krok.

Na Tři krale o krok dále.

Na hromnice o dva kroky více.

Dyž je těplo v lednu, bida saha ke dnu.

To co unor něvyhuči, za to v dubňu potem fuči.

Na svateho Řehořa idě zima od mořa.

(z Těšínského kalendáře sestavil Z. V. Krulikovský)

Království lašské, Obec Metylovice,
Markrabství lašské a Čenda spolek Hodoňovice
srdečně zvou všechny občany, Lachy, Lašky i ostatní příznivce na
6. Silvestrovský výplaz
směr Lašský Říp, který též zve

MONTE ČUPELO (Metylovskou hůrku)

Sraz na vrcholu Čupka (Řípa) v 11, 45 hodin,
gdě se rozlučíme se Starým rokem,
akurat ve 12, 00 hodin zazní Lašská hymna,
Lašský král Zdeňka Viluš I., řečeny Chrabry,
za podpory starosty Metylovic a paní starostky z Bašky
přednese Novoroční projev k roku 2015!
...potem populáme, písničky šumne zazpíváme
a pujdeme každý do svoji chalupy slavit dálej...

Přístupové trasy k dobytí vrcholu:
trasa A: Metylovice Obecní úřad - hostinec Pod lipami - Čupek
trasa B: Baška Obecní úřad - Kunčičky - hostinec U Čendy - Čupek
trasa C: Pržno st.ČD - Hodoňovice hřiště (hostinec Kamenec) - Čupek

Na silvestrovské pohoštění všechny pozývá
Lašská kraťovská palárna (Beskydská likérka)
Občerstvení na Střelnici v budě „U Fikačka“
Lašská jízba ze Sedliště zasek fajne placky (stryky) smažit!!!

Zahájení Lašských olympijských her 20. 9. v Hodoňovicích,
zleva: L. Pastorek, Z. V. Krulíkovský, V. Mácha, A. Táčová

Vítězné fotbalové mužstvo FC Lachia